

به نام خدا

دستور العمل تشویقی نظام پایش آزاد

بخش الف

دی ۱۳۹۸

فهرست مطالب

صفحه	موضوع
۳	نظام پایش آزاد (پژوهش اثر بخش یکپارچه شبکه‌ای دانشگاه آزاد اسلامی)
۴	فصل ۱. تعاریف
۵	موضوع: آیین نامه تعداد مجاز راهنمایی و مشاوره پایان نامه‌های دوره کارشناسی ارشد، دکتری حرفه‌ایی و دکتری تخصصی
۵	موضوع: شیوه‌نامه تشویق مقاله‌های علمی دانشگاه آزاد اسلامی
۶	موضوع: حق الزحمه استادان راهنما، مشاور و داوران پایان نامه‌های دوره کارشناسی ارشد، دکتری حرفه‌ایی و دکتری تخصصی
۶	موضوع: چگونگی ارزیابی پایان نامه‌های دوره کارشناسی ارشد، دکتری تخصصی (PhD) با در نظر گرفتن امتیازهای تشویقی برای دستاوردهای پژوهشی
۷	موضوع: دستورالعمل پایان نامه /رساله‌های مهارت محور در نظام پایش آزاد

موضوع: نظام پایش آزاد(پژوهش اثربخش یکپارچه شبکه‌ای دانشگاه آزاد اسلامی)

نقشه جامع علمی کشور، سیاست‌های کلی علم و فناوری ابلاغی مقام معظم رهبری در سال ۱۳۹۳ و سند دانشگاه اسلامی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، سه سند خاص و راهبردی در دانشگاه آزاد اسلامی محسوب می‌شود، در یکی از بخش‌های سند دانشگاه اسلامی مربوط به نظام پژوهش و فناوری است که چشم‌اندازها، مأموریت‌ها، راهبردها و اقدامات لازم در حوزه پژوهش و فناوری دانشگاه‌ها را توصیف و مشخص کرده است. از این رو اولین بحثی که در دانشگاه آزاد اسلامی به آن توجه شده است، نگاه بهینه‌سازی ساختار مدیریتی برای تحقق نظام پژوهش و فناوری ذیل ۱۱ راهبرد این نظام در سند دانشگاه اسلامی است.

«ساماندهی نظام جامع پژوهش و فناوری با تأکید بر گسترش مرزهای دانش مبتنی بر آموزه‌های اسلامی و بومی، با توجه به نیازها و اقتضائات جامعه اسلامی» اولین راهبرد نظام پژوهش و فناوری سند دانشگاه اسلامی است که بر همین اساس در دانشگاه آزاد اسلامی برای پژوهش و فناوری دو مأموریت مرتبط اما جداگانه در این حوزه تدوین نموده است.

«طراحی نظام موضوعات و اولویت‌های پژوهشی و ساماندهی فرآیندهای آن با اولویت علم بومی و علم دینی»، «تقویت و ارتقای جایگاه پژوهش، تولید علم و فناوری و نهضت نرم‌افزاری و بسط روحیه پژوهشگری در دانشگاه در جهت تحقق تمدن نوین اسلامی» و «ساماندهی و هدفمندسازی برنامه‌های پژوهشی براساس مزیت‌های نسبی و رقابتی و مأموریت‌گرایی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی» از جمله راهبردهای پژوهش و فناوری در سند دانشگاه اسلامی است که در دانشگاه آزاد اسلامی پیگیری می‌شود.

اجرای طرح پژوهش اثرگذار یکپارچه شبکه‌ای (پایش) در دانشگاه آزاد اسلامی را در راستای اجرای سند دانشگاه اسلامی است و براساس راهبردهای «ساماندهی نظام موضوعات پژوهش‌ها، پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها و فرآیند راهنمایی کارآمد جهت رفع نیازهای مادی و معنوی جامعه اسلامی با تأکید بر پیوستگی آموزش و پژوهش» و «ساماندهی و ارتقای منابع انسانی در حوزه پژوهش»، طرح پایش در دانشگاه آزاد اسلامی طراحی و اجرا شده است. با عنایت به سیاست دانشگاه آزاد اسلامی جهت اعتلای کیفیت فعالیت‌های پژوهشی دانشگاه و ساماندهی پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، طرح‌های پژوهشی و... بر اساس برنامه‌های علمی تعیین شده برای هر واحد دانشگاهی، انتظار می‌رود مسئولان واحدهای دانشگاهی و اعضای هیات علمی همگام با این سیاست تلاش وافر از خود نشان دهند.

در این راستا، دستورالعمل تشویقی نظام پایش آزاد بخش الف به شرح ذیل جهت اجرا ابلاغ می‌شود. شایان ذکر است که در این دستورالعمل صرفاً به تشریح نحوه تشویقی نظام پایش آزاد با عنوان بخشی از نظام جامع برنامه‌های علمی دانشگاه پرداخته شده است و جهت بهره‌مندی از امتیاز تشویقی، تمامی موارد مذکور در دستورالعمل تشویقی نظام پایش آزاد، برای تشویق اساتید و دانشجویان بعد از طرح در شورای دانشی مرتبط و تأیید کمیته علمی در واحدهای دانشگاهی قابل اجرا خواهد بود. حسن اجرای دقیق این دستورالعمل بر عهده مجریان برنامه علمی است. همچنین دستورالعمل اجرایی نظام پایش آزاد در نامه به شماره ۱۲۴۹۴/ص/۹۸ مورخ ۹۸/۳/۵ ابلاغ شده است.

فصل اول: تعاریف

دانشگاه: دانشگاه آزاد اسلامی

واحد: کلیه واحدها و مراکز آموزشی دانشگاه

هیات علمی: اعضای هیات علمی تمام وقت دانشگاه

اساتید مدعو: کلیه اعضای هیات علمی سایر مراکز آموزشی و اساتید حق التدریس دارای کد پژوهشی پایان نامه

دانشجو: دانشجویان کارشناسی (دارای واحد پروژه/ پایان نامه) کارشناسی ارشد و دکتری دانشگاه

برنامه‌های علمی: برنامه‌هایی که با محوریت موضوعات اولویت‌دار و چالش‌های ملی برای بعضی از واحدها تعیین شده‌اند و در بستر آن‌ها، نظامات و برنامه‌های آموزشی، پژوهشی، فناوری و نوآوری و سایر نظامات دانشگاه با هدف ایجاد همسویی، هم‌افزایی، کارایی و اثربخشی بیشتر در رفع چالش‌ها و مسائل ملی، مورد بازمهندسی و ارتقاء قرار می‌گیرند.

پایش آزاد: یک نظام جامع پژوهشی است که به‌عنوان گام اول استقرار برنامه‌های علمی در سطح دانشگاه آزاد اسلامی اجرایی شده و بر اساس آن نظام پژوهش دانشگاه با اولویت پژوهش‌های تحویلات تکمیلی مورد بازمهندسی و ارتقاء قرار خواهد گرفت و مخفف "پژوهش اثربخش یکپارچه شبکه‌ای دانشگاه آزاد اسلامی" می‌باشد.

واحد پیشرو: واحدی است که از طرف شورای عالی برای آن حداقل یک برنامه علمی تعیین شده است.

نظام موضوعات: مجموعه‌ای جامع، منسجم و هماهنگ از زمینه‌های پژوهشی است که بر اساس یک الگوی نظام‌مند از چالش‌های مربوط به یک برنامه علمی، در جهت تعریف مسئله‌های دانشگاهی در قالب پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد، رساله‌های دکتری و طرح‌های پژوهشی مربوط به آن برنامه علمی، استخراج شده است.

زمینه پژوهشی: به عنوان موضوعاتی در نظام موضوعات یک برنامه علمی گفته می‌شود که در ذیل آن بتوان چندین عنوان پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رساله دکتری یا طرح پژوهشی تعریف کرد.

منظر پژوهشی: رشته‌ها و گرایش‌های علمی که به تعریف و تعیین برنامه‌ها و زمینه‌های پژوهشی در نظام موضوعات یک برنامه علمی می‌پردازد.

کمیته علمی: کمیته‌ای است که به ریاست رئیس واحد پیشرو یک برنامه علمی و با عضویت تعدادی از اعضای هیأت علمی مرتبط با آن برنامه علمی و همچنین تعدادی از فرهیختگان، اندیشمندان و مدیران باتجربه حوزه سیاست‌گذاری علم و فناوری کشور که شامل (مجری برنامه علمی، معاون پژوهشی، مدیر ارتباط با صنعت، ۴ نفر عضو هیئت علمی تمام وقت) (اعضای داخلی کمیته)، ۴ الی ۶ نفر از خبرگان (اعضای خارجی کمیته) و رؤسای حوزه دانشی مدعو در جلسه برحسب دستور کار کمیته به عنوان عضو مدعو، تشکیل می‌شود و وظیفه آن هدایت و راهبری آن برنامه علمی و نظارت بر فعالیت‌ها است.

مجری برنامه علمی (مجری): یکی از اعضای هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی استان (ترجیحاً از واحد پیشرو) که دارای تخصص، تجربه و فعالیت پژوهشی مرتبط با برنامه علمی مربوطه بوده و استخراج، به روز رسانی نظام موضوعات و برنامه ریزی جهت پیشبرد بهتر فعالیت‌های کمیته و تهیه گزارش تحلیلی از عملکرد کمیته علمی، ارسال صورت جلسات و وظیفه اجرایی سازی آن برنامه علمی را به عهده دارد. حکم مجری توسط رئیس استان صادر و ابلاغ می‌شود.

شوراهای دانشی: در هر واحد دانشگاهی مجری برنامه علمی مصوب، شوراهای دانشی در ۹ حوزه علوم انسانی، علوم اجتماعی، هنر، علوم پایه، علوم مهندسی، علوم کشاورزی، علوم دارویی، دامپزشکی و پزشکی تفکیک می‌شوند و هر شورا با

حضور نمایندگان منظرهای پژوهشی مرتبط با یک حوزه دانشی متشکل از ۳ عضو هیئت علمی تمام وقت حداقل استادیار متخصص در آن حوزه و رئیس شورای دانشی می‌باشند.

که وظیفه آن رسیدگی و وظایف محوله از سوی کمیته علمی و بررسی میزان انطباق پایان نامه، رساله و طرح‌های پژوهشی با برنامه‌های علمی و کلیه امور مرتبط به آن مانند تائید اساتید و دانشجویان متقاضی و ... است. (رؤسای شوراهای دانشی، در هر برنامه علمی، بر حسب منظرهای حاضر در نظام موضوعات برای هر شورای دانشی تعیین می‌شود).

موضوع: آیین نامه تعداد مجاز راهنمایی و مشاوره پایان نامه های دوره کارشناسی ارشد، دکترای حرفه‌ای و رساله‌های دکتری تخصصی (۷۳/۲۸۹۹۶ مورخ ۹۳/۲/۱۵)

اصلاح تبصره ۷ ماده ۱: اعضای هیات علمی تمام وقت استادیار و بالاتر، می‌بایست حداقل ۵۰ درصد از "ظرفیت تمام وقت" مندرج در جدول ۲۱ از بخشنامه مذکور را صرفاً در چارچوب نظام موضوعات برنامه/برنامه‌های علمی، به راهنمایی و مشاوره پایان نامه/رساله‌ها تخصیص دهند. شایان ذکر است مابقی ظرفیت کل اعضای هیئت علمی تمام وقت، مشمول بهره‌مندی از امتیازات تشویقی مندرج در این دستورالعمل خواهند بود.

تذکر: همکاری اعضای هیئت علمی سایر دانشگاه‌ها به غیر از دانشگاه آزاد اسلامی که دارای کد پژوهشی هستند، صرفاً در چارچوب نظام موضوعات برنامه‌های علمی مجاز است.

اصلاح ماده ۵: همکاری اعضای هیات علمی استادیار، دانشیار و استاد جهت رساله‌های دکترای تخصصی ۳۰٪ از سقف مندرج در جدول ۲۱ از بخشنامه مذکور می‌باشد. لازم به ذکر است مابقی ظرفیت می‌تواند در پایان نامه‌های کارشناسی ارشد و دکترای حرفه‌ای اختصاص پیدا کند. در صورتیکه رساله‌های دکترای تخصصی در راستای زمینه‌های پژوهشی برنامه‌های علمی باشند، امکان افزایش ظرفیت راهنمایی و مشاوره رساله‌های دکتری تخصصی تا ۵۰٪ سقف مندرج در جدول ۲۱ از بخشنامه مذکور وجود دارد.

ماده ۱۰- افزایش ظرفیت‌های تشویقی

الف): چنانچه اعضای هیات علمی استادیار، دانشیار و استاد بیش از ظرفیت تکلیفی اشاره شده در اصلاحیه تبصره ۷ ماده ۱، عناوین راهنمایی و مشاوره پایان نامه‌ها / رساله‌ها را به زمینه‌های پژوهشی یک یا چند برنامه علمی تخصیص نمایند، تا سقف ۲ دانشجو(در دوره ارشد و یا دکتری) مازاد بر ظرفیت کل عضو هیات علمی، ظرفیت افزایش می‌یابد.

موضوع: شیوه نامه تشویق مقاله‌های علمی دانشگاه آزاد اسلامی (۸۷/۳۵۲۶۷۶ مورخ ۹۲/۱۰/۲۲)

اصلاح ماده ۵-۴- موضوع مقاله باید متناسب با تخصص نویسندگان باشد و در صورتیکه مقاله در راستای زمینه‌های پژوهشی یک برنامه علمی باشد، می‌تواند با تخصص میان رشته ای مورد پذیرش قرار گیرد.

موضوع : حق الزحمه استادان راهنما، مشاور و داور پایان نامه‌های کارشناسی ارشد، دکترای حرفه‌ای و رساله‌های دکترای تخصصی (۳۵۲۶۸۴/۷۳ مورخ ۹۲/۱۰/۲۲)

اصلاح جدول ۱- مراحل پرداخت حق الزحمه راهنمایی پایان نامه کارشناسی ارشد و دکترای حرفه‌ای

مرحله اول	مرحله دوم	مرحله سوم
یک چهارم پس از تصویب پیشنهاد پروژه تذکر: حسن اجرای این مرحله با معاونت پژوهش و فناوری واحد است.	یک چهارم پس از دفاع	یک چهارم مرحله سوم پس از ارایه پذیرش یا چاپ یک مقاله WOS برای رشته‌های غیر علوم انسانی و هنر و دو مقاله علمی- پژوهشی مورد تایید وزارتین برای رشته‌های علوم انسانی و هنر یا مرتبط بودن موضوع پایان‌نامه استادانی که ظرفیت مازاد ۵۰ درصد تکلیفی را به زمینه‌های پژوهشی یک برنامه علمی تخصیص دهند، مشمول پرداخت یک چهارم مرحله سوم، بعد از دفاع از پایان نامه می‌باشند. شایان ذکر است چنانچه تعهد مقاله فوق الذکر و مرتبط بودن عنوان پایان نامه/رساله با برنامه علمی هم زمان وصول شوند(یک چهارم پایانی مرحله سوم) حق الزحمه قابل پرداخت است.

چگونگی ارزیابی پایان نامه‌های کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی(PhD) با در نظر گرفتن امتیازهای تشویقی برای دستاوردهای پژوهشی (۳۵۲۶۸۱/۳۵ مورخ ۹۲/۱۰/۲۲)

اصلاح تبصره ماده ۱: پایان نامه‌های دانشجویی در مقطع کارشناسی ارشد و دکترای حرفه‌ای، چنانچه منجر به اثر بدیع هنری یا چاپ کتاب یا اختراع، اکتشاف ملاک ارزیابی پایان نامه از ۲۰ است. همچنین اگر پایان نامه‌های دانشجویی در مقطع کارشناسی ارشد و دکترای حرفه‌ای در راستای زمینه‌های پژوهشی یک برنامه علمی باشد، ملاک ارزیابی پایان نامه کارشناسی ارشد مستخرج از برنامه علمی ۱۹ می‌باشد. در صورت پذیرش و یا چاپ مقاله در کنفرانس ۰/۲۵ نمره، مقاله علمی پژوهشی وزارتین ۰/۷۵ و مقاله WOS یک نمره به دانشجو تعلق خواهد گرفت.

موضوع: تصویب پایان نامه / رساله مهارت محور منطبق با برنامه‌های علمی

پایان‌نامه/رساله‌هایی که در راستای نظام پایش آزاد و در قالب برنامه‌های علمی مصوب باشد، امکان بهره مندی از مشاور مهارتی با شرایط ذیل را به صورت تشویقی دارا می‌باشند:

مشاور مهارتی:

فردی از صنایع مختلف، وزارتخانه‌ها، ادارات و شرکت‌های متقاضی که تجربه مهارتی مرتبط با یک برنامه علمی (زمینه پژوهشی) را دارا باشد، می‌تواند وظیفه ارائه مشاوره مهارتی به دانشجویان تحصیلات تکمیلی را عهده دار شود. شایان ذکر است مشاوره مهارتی باید دارای سابقه‌ی کار مفید^۱ باشد.

مشاوره مهارتی برای دوره کارشناسی ارشد باید دارای یکی از شرایط ذیل باشد:

- مدرک کارشناسی ارشد مرتبط با زمینه پژوهشی و حداقل ۱۰ سال سابقه کار مفید
- مدرک دکتری مرتبط با زمینه پژوهشی و حداقل ۵ سال سابقه کار مفید

مشاوره مهارتی برای دوره دکتری باید دارای یکی از شرایط ذیل باشد:

- مدرک کارشناسی ارشد مرتبط با زمینه پژوهشی و حداقل ۱۰ سال سابقه کار مفید
- مدرک دکتری مرتبط با زمینه پژوهشی و حداقل ۵ سال سابقه کار مفید

شایان ذکر است، ارتباط سابقه صنعتی مشاور با زمینه مطالعاتی و تحقیقاتی پایان‌نامه/رساله الزامی است.

وظایف مشاور مهارتی:

- ارائه گزارش میانی و پایانی از فعالیت‌ها و پایان‌نامه/رساله دانشجوی
- تعامل سازنده و مستمر مهارت محور با دانشجو و استاد راهنما
- تسهیل رویه‌ها و فرآیندهای مرتبط با دانشجو برای کسب مهارت و حضور در صنعت
- منطبق سازی فعالیت‌های علمی دانشجو با نیازها و ضرورت‌های صنعتی، فنی و مهارتی

سابقه کار مفید: شامل تخصص و تجربه صنعتی، مهارتی در زمینه پژوهشی مورد نظر یا پژوهش، تحقیق، نوآوری و ثبت اختراع در زمینه پژوهشی مورد نظر و یا اشتغال در واحدهای پژوهشی مانند: معاونت پژوهش، مدیر پژوهش، اداره پژوهش در صنایع مختلف، وزارتخانه‌ها، ادارات می‌باشد.

شرایط همکاری:

۱- کسب مجوز همکاری با صنعت/ وزارتخانه/ اداره/ شرکت متقاضی از دبیرخانه پایش آزاد سازمان مرکزی که از طریق دبیرخانه برنامه علمی استانی امکان پذیر خواهد بود.

۲- معرفی نامه مشاورین مهارتی از بالاترین مقام مسئول در صنعت/ وزارتخانه/ اداره/ شرکت متقاضی به انضمام مدارک ماده ۱ توسط دبیرخانه برنامه علمی استانی بررسی و صحت آن تأیید می شود.

۳- اعلام اسامی مورد نظر به دبیرخانه پایش آزاد جهت ایجاد دسترسی در سامانه های مورد نظر

تصویب پایان نامه/ رساله مهارت محور:

ثبت درخواست و ارسال آن از طریق سامانه پایش آزاد بعد از مجوز دبیرخانه پایش آزاد و با تأیید گروه تخصصی و مدیر گروه و سپس کمیته برنامه علمی مرتبط با محور تخصصی پایان نامه/ رساله مانند سایر پروپوزال ها صورت می پذیرد.